

EESTI LUGEMISÜHING
EESTIMAA LUGEMISPESADE 10. SÜNNIPÄEV

SOOVITUSED JA NIPID, KUIDAS MEELITADA LAST LUGEMA

www.lugesisyhing.ee
2014

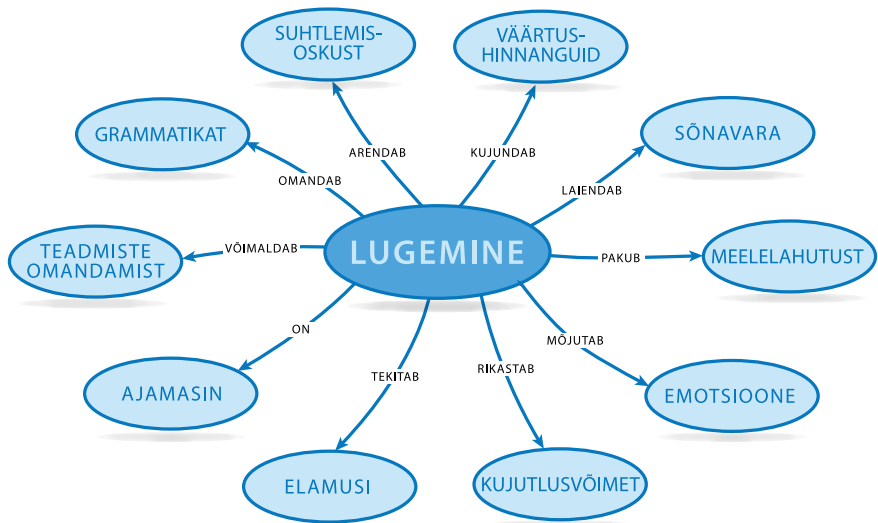
Taim kosub vihma ja vaim kosub lugedes,
vaim kosub lugemispesasse pugedes.
Laps tunneb jutust ja piltidest mõnu,
märkab ja kokku loeb tähti ja sõnu.

Mõistatab, meisterdab raamatu uue,
keelega mängib ja maiustab luulet.
Ajal, mil laps pesas patjadel pikutab
lugemispisik enda lapsesse istutab.

Kes elab lugedes, see elab elades.
Lugemisistikud lugemispesades
kosuvad, saades kord põliseks metsaks
kus meie mõte ja vaimujõud kestab.

Maria Jürimäe

LUGEMISE FUNKTSIOONID

Lugemise tähtsus ja olemus on lapse, pere ja haridusüsteemi jaoks viimase kümne aasta jooksul muutunud: meid ümbritseb palju erinevat infot ning me loeme kordades rohkem. Eesti Lugemisühingu liikmed soovivad, et pered ja õpetajad näeksid lapse arengut tervikuna, hoiaksid positiivset meelt ja väärtustaksid inimsuhteid ning koosolemist.

Head raamatud

Jaani Pehk

Raamatud saab panna virna, ridadesse, riiulisse.

Raamat annab häva nõu, kui hiir on jooksnud viiulisse.

Loodusraamat annab teada, kuidas sirgub konnaks kullas, Lugejad on ümberringi, silmaring ei hüüa tules.

SOOVITUSED VANEMALE

"Ilus ja soe suveõhtu ol jõudnud Leiutajatekülla. Mõned külaelanikud viskasid murule pikali, rüüpasid teed vaarikamoosiga ja imetlesid mere taha loojuvat päikest. Teised istusid maja trepil ja lugesid lastele ette kohaliku kirjaniku, porikärbes Juku põnevaid lugusid. Juku oli hea kirjanik, ta kirjutas sääraseid jutte, mis meeldisid nii lastele kui täiskasvanutele. Juku juttudes oli põnevust, nalja ja armastust."

Janno Põldma "Lotte ja kuukivi saladus", lk 11

Lapse tee lugemise juurde algab sündides. Täiskasvanu roll on luua lugemiseks sobiv keskkond ja tekitada lapses lugemishuvi. Juba sünnihetkest alates areneb lapse suutlikkus haarata silmaga trükimärke, tunda ära piltsümboleid ja sõnakujusid.

1. Loen ise, loen lapsele ette, loen koos lapsega. Kuulan, kui laps mulle loeb. Räägin lapsele, kuidas ma ise lugema õppisin, mis olid minu lemmikraamatud. Näitan lapsele, et ma loen raamatuid, ajakirju, e-kirju, juhendeid, kokaraamatuid, koomikseid, filmi subtiitreid.
2. Loen lapsele iga päev ette. Enne veel, kui laps ise sõnu ja lauseid lugema hakkab, saab ta kuulda, kuidas täiskasvanu loeb ja mõtleb. Valin lugemiseks sobiva aja ja mõnusa koha.
3. Käin lapsega raamatukogus ja -poes. Võtan raamatu kaasa reisile, polikliinikusse, külla. Panen kodus raamatud nii, et neid on kerge kätte saada.
4. Kirjutan lapsele kirjakesi, silte ja teateid. Ostan koju lugemismänge, täheklotse, sõnakaarte, magnettähti. Palun sugulastel lapsele raamatuid kinkida.
5. Rõõmustan lapse edusammude üle: "Ma märkasid, et sa hoidsid raamatut õiget pidi käes! Sa tunnend e-tähte! Oo, sa lugesid viis sõna ise kokku."
6. Olen kannatlik. Ma ei võrdle last õe - venna või naabrilastega.
7. Jagan lapsega oma mõtteid: "See oli küll naljakas! Kui ma seda kohta lugesin, kujutasin ma ette lõhna (häält, maitset, tundeid)."

8. Lugemise ajal ennustame, mis võiks edasi juhtuda. Kujutame koos ennast raamatu tegelaste olukorras. Arutame, mida tegelane parajasti mõtleb või tunneb. Küsin, kuidas laps olukorra lahendaks.
9. Jutustame raamatute ja ajakirjade piltide järgi. Meisterdame (voolime, maalime, liimime, kleebime) lugude tegelasi. Illustreerime loetud muinasjutte. Dramatiseerime lugusid käpik- või sõrmenukkudega. Kutsume teisedki pereliikmed kaasa mängima.
10. Mõtleme ise lugusid välja. Laps joonistab pildi, täiskasvanu kirjutab teksti. Laps joonistab ja kirjutab ise (nii nagu oskab) ja loeb hiljem ette. Täiskasvanu aitab lapsel kirjutada (kui laps küsib). Las laps loeb õdedele-vendadele, vanavanematele, sõpradele ette.
11. Naudime koos olemist ja lugemist. Loeme ilusamaid või põnevamaid kohti korduvalt.
12. Toetan last, jälgides, et tal oleks eakohast ja huvitavat lugemist. Arulen lapsega, mida ta lugese, mis talle meeldis, mis oli huvitav, millest ta aru ei saanud. Kui laps ei saa aru loetust, siis valin veidi lihtsamaid tekste rohkete piltidega. Valin ka pildiraamatuid, kuhu saab kleepida lapse loodud tekste.
14. Loon koju lugemispesa (vaata lehekülg 17)
15. Luban lapsel mängida arvutimänge, kuid sean ajalisi piire. Huvitun lapse tegemistest arvutis
16. Jälgin, et lapse elus oleks tasakaalus arvutimängud, raamatute uurimine, õues mängimine ja perega koosveedetud aeg.

KÕIK ALGAB ALGUSEST

Beebi ja raamat

- Pakun lapsele esimeste mänguasjade seas ka riidest, kilest ja papist raamatuid.
- Panen raamatud lapse käeulatusse nii, et ta saab nendega igal moel tutvust teha.
- Võtan beebi sülle ja uurin raamatut temaga koos.
- Kombime raamatuid.
- Räägin sellest, mida laps vaatab. Kui laps valib uue asja, räägin edasi sellest. Näitan sõrmega detaile.
- Sõnastan lühikesed lihtlauseid: „See on kass. See on armas kass. See on armas karvane kass“. Ma ei küsitle last („Kes see on?“ „Mis ta teeb?“ jne). Lihtsalt jutustan.
- Minu jutu kuulamine aitab areneda lapse kõnel.
- Valin lapse mänguasjadeks ka pildikaarte, tähekaarte, magnettähti, tähetempleid ja pehmeid tähestikuklotse ja -puslesid.

Väikelaps ja lugemishuvi

- Kui laps hakkab huvituma tähtedest, siis õpetan teda just nii palju, kui palju ta küsib. Hoidun liiga varases eas alustamisest.
- Laps õpib tähed selgeks loomulikus lugemiskeskonnas, kus on tähe-klotsid, -kaardid, -mängud.
- Raamatut valides pean meeles, et raamat peab olema eakohane, hõlpsasti kättesaadav, terve ja kaunite illustratsioonidega. Samas lähtun lapse huvidest – mis paneb mu lapse silmad särama. Kui selleks on autod, siis valin raamatuid autodest. On lapsi, kellele meeldivad entsüklopeediad, looduse-, foto-, koka-, ajaloo-, mootoriraamatuid.
- Raamatut lapsega vaadates loon situatsioone, et laps saaks rääkida
- Loen nii tihti kui võimalik ja ilmekalt.
- Mängin otsimise mängu, lasen lapsel lugu jutustada
- Pildiraamatut lugedes näitan sõnadele, mida laps saab pildiga seostada.
- Kui loen vanemale lapsele ette, siis väiksem vaatab seni oma raamatuid. Auhinnaks vaikselt olemise eest loen ka temale.

Huvi ja eduelamused toetavad lugemisoskust

- Hoidun sundimisest ja manipuleerimisest: „Kui sa oled halb laps, siis ma sulle ei loe!“
- Unejutu ettelugemine on meie kodus traditsioon, mis loob lapsele kindlustunde. Unejutu lugemine aitab lapsel rahuneda ja veeta kvaliteetaega koos oma vanemaga.

Ergutan mudilase huvi tähtede ja sõnade vastu

Teen järgmisi tegevusi:

- Lugemishuvi tekitamiseks loeme kõikjal: tänava- ja poesiltidelt, liiklusemärgidelt, ajalehtedest, postkaartidelt, telekavast, toidupakenditelt. Lähme koos raamatukogusse.
- Kleebin köögis ja lapse toas olevatele asjadele sildid nende nimedega ning mängin lapsega asjade äratundmise mängu.
- Lasen lapsel hüpata tähelt tähele niisuguses järjekorras, et moodustuks tema nimi. Seda mängu on võimalik mängida paljudes erinevates variatsioonides.
- Kasutan puust täringut, mille külgedel on tähed, ütlen: „Leia samasugune täht“, „Mis täht on?“, „Leia selle häälikuga algav sõna“ jne,
- Huvi tähtede vastu saab toetada ka käeliste tegevustega: tähekuju kokkuseadmine kivikestest, legoklotsidest, plastiliinist või savist voolimine, paberist lõikamine jms. Looduses saab tähti teha käbidest, kividest, okstest, kõrtest, tõrudest, kastanitest, kirjutada liivale, lumele.

2-3 aastasele meeldivad luuletused, mõistatused ja lühijutud, kus nad saavad ära tunda iseenda tegemised.

Eesti Lastekirjanduse Keskus soovib raamatuid, mis sobivad enne kolmeaastaseks saamist:

“Muna” J. Oro

“Tibu” K. Tšukovski

“Rongisõit” E. Niit

“Triin ja päike” E. Raud

“Pliatsilugu” E. Raud

“Muti metroo” U. Leies

“Kakuke”

Soovituslik raamatute valik pärast kolmeaastaseks saamist:

“Jutt jänesepojast, kes ei tahtnud magama jääda” E. Niit

“Triinu ja Taavi lood” E. Niit

“Karud saavad aru” E. Niit

“Pannkook” A. Kitzberg

“Sipsik” E. Raud

“Krõlli-raamat” E. Niit

Koolieelik ja lugemisoskuse kujundamine

- Pean meeles, et last ei saa lugema õppimisel kiirustada. Hea lugeja areneb positiivses ja turvalises õhkkonnas.
- Lugemisvalmiduse üks oluline oskus on, et laps eristab sõnas olevaid häälikuid, oskab määrata nende asukohta sõnas – alguses, keskel või lõpus. Kui laps oskab sõna häälikuteks „lammutada“ võib öelda, et ta on lugemiseks valmis.
- Lugema õppimiseks loeb laps silpe, sõnu, lauseid. Lugemise treenimine (vastumeelselt lugemine) võib tekitada olukorra, kus laps oskab sõnu mehaaniliselt kokku lugeda, aga tal puudub funktsionaalne lugemisoskus: ta ei saa tekstist aru.
- Targaks lugejaks kasvab laps, kes saab õues joosta ja toas mängida, salme, laule ja riime tähele panna, eakaaslastega ja täiskasvanutega suhelda.
- Loon koju lapse jaoks lugemispesa (vt lk 17).
- Loen unejuttu ka siis, kui laps oskab ise lugeda: ettelugemine toetab lapse kuumamis- ja lugemisoskust. Spetsialistid soovivad ette lugeda kuni 12-aastastele lastele.

LUGEMISMÄNGUD, MIS TOETAVAD LUGEMA ÕPPIMIST

Häälikumängud

Sõnade jaotamist häälikuteks toetab häälimine: iga häälikut sõnas öeldakse rõhutatult ja venitatakse katkematult (aa-uu-tt-oo). Et lapsel häälitav sõna meelest ei läheks, oleks kasulik sõna tähistada pildiga. Pildikaardile kirjuta või kleebi vastav sõna, et laps saaks häälimisega koos rakendada ka kätt – näidata, millist häälikut ta häälib.

Lisaks võib meelde tuletada vastava häälikuga sõnu loetud jutust, luuletusest, laulust. Leida see häälik esemete nimetustest toas, õues, tänaval jm. Anda mõistatusi, mille vastus sisaldab käsitletavat häälikut jm.

Sõnakett

Iga järgmine sõna peab algama selle tähega, millega eelmine lõppes.

Häälikurongis saab kasutada väikesi üllatusmuna loomakesi. Näiteks: Rongi peale saavad täna kõik loomad, kelle nimes on O häälik.

Täidan laeva

Täidan laeva K-tähega algavate asjadega, sest laev läheb K tähe maale: karu, kass, komm...

Täheõppemängud

Lugemisvalmiduse teine oluline oskus on tunda tähti. Kui laps kuuleb häälikuid, aga ei tunne nende kirjepilti, ei saa lugeda ega kirjutada.

Tähtede õppimisel on oluline lapse huvi tähtede vastu ning tähtede ja teksti olemasolu last ümbritsevas keskkonnas. Tähed võivad olla seintel, külmkapil magnet-tähtedena, klotsikastis täheklotsidena, raamatus ja mujal.

Kõige enam hoiavad lapse huvi ja motivatsiooni üleval mängud.

Tähetee

Tähetee viib toast teise tuppa ja tähelt tähele pead ütleva selle tähe nimetuse või selle tähega algava sõna.

Tähe- ja sõnapüük

Palu lapsel välja valida üks pilt, näiteks koer. Nüüd küsi: "Mis on esimene häälik, mida sa kuuled, kui ma ütlen sõna "koer"?" Laps kordab sõna mitu korda, nii et iga häälik kostaks selgelt. Kui ta ütleb "K", palu tal võtta täht ja panna see pildi kõrvale. Korrake samu samme, et leida kõik tähed.

Lugemismängud

Häälikute märgid on tähed. Häälikuid me häälime häälega ja kuuleme kõrvadega. Häälikuid kirjutame ja trükime tähtedena. Tähti me näeme ja kirjutame.

Häälime: „mmm“, „rrr“, „p“... mitte „em“, „er“ või „pe“.

Hea on õppida lugema, kui tähti hääldatakse just nii: e-m-a.

Kui on saavutatud lugemise ja kirjutamise eelduseks vajalikud oskused (häälikute eristamine ja tähede tundmine), siis tuleb õpetada häälikuid ka koos hääldama - sõnu moodustama.

Alustada tuleks lühematest sõnadest ja silpidest: Ai, Ei, Oi.

Kuldne reegel on liikuda tasapisi oskuste kasvades kergemalt raskemale. Siingi on olulisel kohal mängud.

Jalgpalli lugemismäng

Mänguväljakul on jalgpalliväravad ja palju palle. Iga palli all on üks sõna. Kui laps loeb sõna, läheb pall väravast mööda, kui ei loe, siis väravasse. Võidab see, kes kõige vähem väravaid sai.

Toidan Peetrit

Kingikarbi või muu karbi kaanele võib joonistada lapse näo ja lõigata suuava. Nüüd on vaja printida või kirjutada valmis sõnasedeleid söödavate või mittedöövavate esemetega ja lugema hakata ning söödavad asjad Peetrile suhu pista.

Sõna ja pildi loto

Lotoalusel on pildid, aga lahtistel kaartidel nende esemete nimetused. Laps loeb sedeleid ja laob oma lotoväljale sõnasedeleid, kui tal see ese on olemas.

Sõna arvamise mäng

Kirjuta sõna paberile, jättes ühe tähe kirjutamata. Lase lapsel mõistatada. A_TO, K_RU, EM_

Hea nõu!

- Luba lapsel lõigata ja kleepida. Väga head on vanad kataloogid. Võib öelda: "Tee mulle pilt, kus oleksid riideesemed" vm. Kirjuta koos lapsega esemete juurde nimetused, lase lapsel lugemist proovida. Alusta lihtsate sõnade lugemisest. Lugema õppimiseks loeb laps silpe, sõnu, lauseid.
- Meisterda koos lapsega raamatuid.
- Leia tekste, mis last isiklikult huvitavad ja teda köidavad.
- Kaasa laps igapäevategevustesse ja lugege kõikjalt. Näiteks pannkooki küpsedades palu, et laps loeks ette retsepti või kirjutaks hoopis koostisosad paberile.

Lugemine on õpitav oskus. Pakkudes lapsele arendavaid ja meelikõitvaid õppemänge hoiame lapsel huvi lugemise vastu. Mängu kaudu kinnistab laps saavutatud oskusi ja õpib ka juurde.

EESTI LUGEMISÜHING SOOVITAB

„Mängides lugema!“ Laamann, A. 2009. Tallinn: ILO.

Lups lugema 1, 2, 3. Hansen, A; Jahu, M. 2010.
Tallinn: Ajakirjade kirjastus.

Lugemismängud 1, 2, 3, 4, 5. Tallinn: Koolibri.

Sõnadoomino kaardimäng. Kaif, Kristina 2011. Tallinn: ILO.

Jonnakas Jott - kaardimäng 2005. Tallinn: Atlex

„Loeme koos“ 1-4 sammu. Paike ja Pilv

„Õpime tundma tähti ja sõnu“ 2010 Lauamäng

„Könenkäändude doomino“ . Õppemäng Kirjastus: TEA .

„Eesti tähestiku mäng“ Lauamäng

„Sõnadoomino“ Õppemäng Tallinn: ILO

„Lõbusalt lugema“ 2013. Kirjastus: Studium

„Sõnadžungel“ 2013. Tallinn: Ajakirjade kirjastus

„Tähed mängu!“ 2012: Kirjastus: Koolibri

KÜSIMUSED, MIDA VANEMAD TIHTI LUGEMAÕPETAMISE KOHTA KÜSIVAD

Millal ma peaksin lapsega lugema hakkama?

Kunagi ei ole liiga vara. Beebid ja väikelapsed naudivad piltide vaatamist ja seda, kui neile ette loetakse. Alates lapse sündimisest lugege liisusalme, laulge laulukesi ja vaadake pildiraamatuid!

Millal on laps lugemiseks valmis ?

Lapsed hakkavad lugema väga erinevas vanuses: ühed juba 3-4, teised alles 9-aastaselt, enamik siiski 6-8 aastaselt.

Mis siis, kui mu laps on enam huvitatud piltidest kui sõnadest?

Paljudes varase lugemaõppimise raamatutes on pildid huvitavamad kui tekst. Jätka teksti lugemist ajal, kui laps on keskendunud piltide vaatamisele. Keskendu sõnade ja tähtede õpetamisele läbi sõna ja häälimise tegevuse.

Mida ma tegema pean, kui laps soovib ainult ühe ja sama raamatuga tegeleda?

Sellest pole katki midagi. On hea, kui on olemas lemmikraamatud. Tuttavate juttude lugemine annab enesekindlust.

Millal ja kuidas võiksin ma paluda oma last, et ta üritaks lugeda koos minuga?

Lase lapsel juhtida – kiirustamisega võid riskida lugemishuvi kadumisega. Kui laps ei ole valmis iseseisvalt lugema, veeda rohkem aega lapsele ette lugedes ja temaga lugemismänge mängides. Kui laps küsib, et mida see sõna ütleb, on arvatavasti õige aeg alustada. Alusta tuntud lugudega, milles on palju kordusi. Nt Kuldkiharake ja kolm karu.

Mis siis, kui laps teeb lugedes vea?

Ära katkesta lugemist, kui tehtud viga ei aja loetu mõtet segi. Täendus on varases eas lugemise juures kõige olulisem, korrektsus tuleb hiljem.

Mida ma peaksin tegema, kui ta takerdub sõnasse?

Varases eas ütle raskeks osutunud sõna vaikselt ise.

Hiljem:

1. Julgusta teda pildi järgi sõna leidma
2. Julgusta teda häälima esimest häälikut sõnas
3. Tee sõna silpideks, et oleks lihtsam seda lugeda
4. Palu lugeda terve lause ja lase lapsel arvata, mis see sõna võiks olla. Keskendu tähendusele.

Mis siis, kui mu laps ei näi tegevat edusamme?

Ära muretse. Lapsed arenevad erineva kiirusega ja nad vajavad enne arengus järgmise sammu tegemist eelnevas kindlust. Jätkake tuttavate raamatute lugemist, samal ajal tutvustades ka uuemat sama raskusastmega lugemisvara. Vali lugemis- materjal, kus on valdavalt lühikesed sõnad ja neist koosnevad laused, mille välja lugemisest saab laps toimetulekuelamuse ning soovi veel rohkem lugeda. Mängige mängu ja ole alati julgustav. Ära survesta last, sest nii rikud lugemisrõõmu.

Kui laps 7-aastaselt lühematest sõnadest lausete lugemiseni ei jõua?

Iga laps areneb omas tempos. Valige lood, mis on lühikesed, ning veidi suuremate tähtedega. Jutu tegelased on huvitavad, lõbusad ja seiklushimulised. Lugege lapsega koos, kui ta seda soovib.

Kate Ruttle, Annemarie Young
"Read at Home: Helping Your Child to Read Handbook"

ALGKOOLILAPS JA RAAMATUTE LUGEMINE

Mida lapsed lugemisest arvavad ehk vanasõnad uues kuues

Mida Mikk ei loe, seda Mihkel ei tea.

Lugemine ei riku meest.

Mis ruttu loetud, see ruttu meelest läinud.

Enne loe, pärast kiida!

Tänaseid lugemisi ära viska homse varna!

Parem üks hea raamat kui 10 eurot.

Lugemine viib järgmisesse klassi.

Kus lugemishuvi kõige suurem, seal raamatukogu kõige lähem.

Algklassilapsed unistavad, et...

- vanemad loevad neile õhtujuttu
- nad saaksid raamatukaupluses raamatuid uudistada
- nad saavad koos vanematega raamatukokku minna
- nad saavad ise valida ja otsustada, millist raamatut lugeda

Vanemale

- Loen lapsele!
- Loen lapsega!
- Kuulan kui laps loeb!
- Tunnustan teda!
- Soovitan lapsele mitmekesisist lugemisvara!
- Leian internetist last huvitavaid tekste!
- Aitan ja toetan last, kui märkan lugemiskursusi!
- Teen koostööd lapse õpetajaga!

Õpetajale

- **Loe sageli oma õpilastele!**
Võttes aega ettelugemiseks, väärtustad lugemist kui tegevust ja saadad sõnumi, et lugemine on mõnus. Raamatute ettelugemine arendab sõnavara, mõtlemist ja huvi lugemise vastu. Ettelugemine võimaldab tutvustada lastele erinevaid raamatuid, žanreid, ja autoreid. Lisaks saab demonstreerida lugemiseks vajalike oskusi ja strateegiaid. Ettelugemine võib toimuda päeva alguses, erinevates tundides või päeva lõpus.
- **Ole eeskujuks!**
Näita lastele ennast kui lugejat. Räägi oma huvidest, harjumustest, röömudest ja raskustest lugejana. Seleta, mida ja miks sa loed ning kuidas sa raamatuid valid.
- **Paku valikuvõimalusi!**
Luba lastel ise valida lugemimaterjali vastavalt oskustele, huvidele ja vajadustele. Paku mitmekesist, kvaliteetset, eakohast aime- ja ilukirjandust, ja luulet. Ideaalis võiks olla klassis rikkalik raamatukogu, aga raamatuid on võimalik tuua kodus ja laenutada kooli ning kogukonna raamatukogust. Võimalda lastel lugeda meelelahutuseks ja õppimiseks.
- **Anna lastele aega lugemiseks!**
Laps areneb heaks lugejaks ainult lugedes. Aega planeerides kaalu, kui palju kulub õpetamiseks, lugemiseks ja lugemisega seotud tegevusteks. Võimaldades lastel koolis lugeda oma võimetele ja huvidele vastavat kirjandust, areneb nende lugemisoskus, kinnistub lugemisharjumus.
- **Tutvusta raamatuid!**
Korralda raamatututvustusi. Palu lastel üksteisele raamatuid soovitada. Kutsu raamatukoguhoidja uudiskirjandust tutvustama. Lapsevanemad ja teised täiskasvanud võivad tulla üllatuslugejateks. Tee raamatunäitusi.
- **Tee lugemine põnevaks!**
Korralda oma klassis lugemiskonverents. Valmistage reklaam, kutsed, valige juhataja, sekretär, esinejad jt „tähtsad“ isikud. Koosta raamatute kohta viktoriini või lugemisbingo. Koolis saab korraldada lugemisõid, kaisukarupiknikku, elava raamatukogu või lugemismaratoni.
- **Toeta lugeja arengut!**
Lase õpilastel areneda omas tempos, arvesta nende individuaalsuse ja huvidega. Vajadusel kasuta logopeedi abi. Kogu ja analüüsi andmeid laste lugemis- oskuse, -taseme, -huvide ja harjumuste kohta.

- **Unusta lugemiskontrollid!**

Kasuta lugemise kohta küsimiseks loovtegevusi (dramatiseeringud, rollimängud, kiri, luuletus, räpp, joonistused, koomiks, poster jms).

- **Kaasa lapsevanemad!**

Kutsu vanemaid või vanavanemaid lastele raamatuid tutvustama ja ette lugema. Korralda üritusi, kus lapsed saavad ennast lugejana näidata. Anna vanematele infot selle kohta, kui tähtis on vanema eeskuju, kuidas nemad saavad toetada oma lapse arenemist heaks lugejateks.

- **Tee enda klassi lugemispesa!**

Albu lapsed lugemispesas

LOON LUGEMISPESA

LUGEMISPESA on koht, kus lapsel on mõnus ja hea raamatuga tegeleda.

- Valin välja koha, mida saab muust ruumist eraldada riiulite, kappide, patjade, sirmide või riidega.
- Panen lugemispessa patju, kaltsuvaiba, tugitooli või kott-tooli.
- Loon lugemispessa teadlikult: panen seinale sildi "lugemispesa" ja lepped, kuidas me lugemispesas oleme.
- Panen raamatud lapse silma kõrgusele ja kaanega tema poole.
- Valin lugemispessa raamatuid, ajakirju ja pilte, erinevad seinakalendrid – nii kunsti-, looduse-, laste- kui loomadest, mis last huvitavad.
- Aeg-ajalt vahetan raamatuid ja materjale, et hoida lapse huvi üleval.
- Panen seintele pilte, tähti, numbreid.
- Asetan kättesaadavale kohale vahendeid, millega saab ise raamatuid meisterdada (paber, käärid, auguraud, klammerdaja, vildikad, pliiaitsid).
- Loon võimaluse kuulata muinasjutte ja trükkida tähti (arvuti)
- Toon vanemate abiga lugemispessa mänguasju (autod, loomad, nukud, lego-klotsid) ning lauamänge.
- Loovvahenditest võiksid lugemispesas olla näpunukud, käpiknukud, erinevad peakatted jms.

HOIAN LUGEMISPESAS POSITIIVSET MEELEOLU. LOEN LAPSELE, VAATAME KOOS PILTE JA RÕÖMUSTAME KOOS VEEDETUD AJA ÜLE.

HEA LASTERAAMAT

- • on kirja pandud heas keeles
- • on kaunilt kujundatud ja arendab kujutlusvõimet
- • inspireerib
- • äratab uudishimu
- • näitab, kui mitmekülgne on maailm
- • pakub lugemisel huvi ja innustab edasi lugema
- • ei sea ealisi piiranguid
- • on huvitav nii lapsele kui vanemale

Kõige parem hinnang tuleb lapselt endalt. Kui talle meeldib raamat, siis see on HEA RAAMAT.

Eesti Lugemisühing, Lastekaitse Liit, Eesti Lastekirjanduse Keskus ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing soovivad: HEA LASTERAAMAT 2013

„Porgand töötab porgandina“ Leelo Tungal

„Detektiiv Triibik loomaaias“ Reeli Reinaus

„Kuidas meil asjad käivad“ Anti Saar

„Lift“ Kätlin Vainola

„Teedu ja Peedu imelik uneraamat“
Aino Havukainen, Sami Toivonen

„Konna musi“ Andrus Kivirähk

„Vilgukivioru Tonje“ Maria Parr

„Punane õun“ Feridun Oral

„Täitsapoiss“ Ulf Stark, Markus Majalouma

„Poiss, kes ujus koos piraajadega“ David Almond

„Doktor Proktori ajavann“ Jo Nesbø

„Hiigelsuur naeris“ Aleksei Tolstoi

„Aisopose valmid“ Aisopos

EESTI LUGEMISÜHINGU PROJEKTID 2014. AASTAL

„Teadusraamat annab teda“

Tegevuse eesmärk on väärtustada laste ja õpetajate seas teaduskirjanduse lugemist. Lapsed koostavad raamatusoovitusi neile enim meeldinud teoste kohta. Soovitusel on oodatud kas video, slaidiesitlust, posteri vm visualiseerival kujul. Osalema on oodatud nii lasteaialapsed kui ka põhikooliõpilased.

„Väikesed kodu-uurijad“

Projekti tulemusel talletatakse hulgaliselt väärtuslikke mälestusi, paraneb laste lugemis- ja kirjaoskus, saadakse uurimistöe koostamise esimesed kogemused ning oskused. Koos loevad ja kirjutavad väikesed ja suured pereliikmed, seega saavad pereväärtused eesmärgistatud tegevuse läbi tugevdatud.

Sihtgrupp: Eesti koolide 3.- 6. klasside õpilased, õpilaste juhendajad – õpetajad ja laste pereliikmed

„Lugeda on mõnus“

Projekti eesmärk on säilitada lugemiskultuuri, arendada laste kirjaoskust ja analüüsimisvõimet, pakkuda konkreetseid ülesandeid ja läbi selle arendada arvuti ja Interneti kasutamise oskust, sisustada murdeaalsete laste vaba aega, pakkuda suhtlemisvõimalusi ning suunata neid raamatuid lugema, pakkuda kuulmispuuetega lastele võrdseid võimalusi töötada koos tavakooli õpilastega Interneti vahendusel, pakkuda eesti keele õpetajatele virtuaalset õpikeskkonda, mis võimaldab välja töötada meetodika, kuidas kasutada arvutit eesti keele tunnis.

Sihtgrupp: 11-16aastased õpilased (5. - 9. klass) Eesti koolidest, eesti keele ja informaatika õpetajad ning raamatukogude juhatajad

„Lugemiskoolitused“

Eesti Lugemisühing pakub lugemispesa ideest kantud koolitusi, et levitada ideed, et laste lugema õpetamine on tore ja huvitav nii õpetajale kui ka lapsele. Koolitused toimuvad üle Eesti. Infot koolituste kohta leiab ühingu kodulehelt.

„Düsleksiaga laste vanemate toetamine“

(„Empowering Parents for Support of Their Children with Dyslexia“)

Eesmärgid:

- võimaldada Euroopa riikide (Läti, Eesti, Tšehhi, Itaalia) koostööd düsleksiaga laste vanemate nõustamise alal,
- vahendada edumeelset praktikat sellel alal,
- luua vahendeid vanemate nõustamise edendamiseks: veebileht, jaotusmaterjalid, film.

„ELINET“

ELINET on võrgustik, mis kaasab väga erinevaid Euroopa institutsioone, kes tegelevad lugemise ja kirjaoskusega - lugemisühingud (nagu EstRA) ja ka Euroopa Lugemisühingute (kirjaoskuse ühingute) Assotsiatsioon FELA (mille liikmed me oleme), kõrgkoolid, haridusministeeriumid, uuringutega tegelevad organisatsioonid, kirjaoskuse arengut toetavad organisatsioonid jne - valitsusasutustest MTÜdeni.

Võrgustiku eesmärk on toetada erinevate osapoolte vahelist üle-Euroopalist koostööd, ning toetada kirjaoskuse arengut Euroopa laste, noorte ja täiskasvanute seas.

Kavas on üle-Euroopalise veebilehestiku loomine, kus kajastatakse uuringutulemusi, parimaid praktikaid jms. Lisaks on kavas võrdlevad uuringud nt õpetajakoolitusest kirjaoskuse vallas, lugema õpetamise võrdlevast metoodikast, erivajadusega õppijate kaasamisest.

KONTAKTID

www.lugemisyhing.ee

reading@tlu.ee

Astu lugemisühingu liikmeks!

Täida meie kodulehel www.lugemisyhing.ee ankeet.

Liikmemaks on 5 € aastas

Leia meid ka Facebookist

Tallinn 2014